

ĐỐI TƯỢNG VÀ ĐIỀU KIỆN CHO VAY VỐN ĐI LÀM VIỆC Ở NƯỚC NGOÀI THEO HỢP ĐỒNG

ThS LÊ NGỌC ANH

Khoa Luật Dân sự, Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh

Faculty of Civil Law, Ho Chi Minh City University of Law

Email: lnanh@hcmulaw.edu.vn

Tóm tắt

Chính sách đưa người lao động (NLĐ) đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng là một trong những giải pháp quan trọng giúp giảm thất nghiệp, tăng thu nhập cho NLĐ và gia đình họ đồng thời góp phần vào nguồn thu ngoại tệ của quốc gia. Luật Việc làm năm 2025 đã có những điều chỉnh quan trọng về chính sách cho vay vốn đối với NLĐ đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng, tập trung ở hai nội dung then chốt là đối tượng thụ hưởng và điều kiện vay. Bài viết phân tích những điểm mới này, đánh giá ý nghĩa thực tiễn, đồng thời tham chiếu kinh nghiệm từ một số quốc gia như Philippines và Ấn Độ để đưa ra kiến nghị nhằm góp phần nâng cao hiệu quả của chính sách hỗ trợ NLĐ Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

Từ khóa: vay vốn đi làm việc ở nước ngoài, người Việt Nam đi lao động ở nước ngoài, Luật Việc làm (sửa đổi), hợp đồng lao động

Abstract

The policy of sending workers abroad under contract is one of the key solutions to reduce unemployment, increase workers' and their families' incomes, and boost the country's foreign currency revenue. The 2025 Employment Law introduces significant changes to loan policies for Vietnamese workers seeking overseas employment under contracts, focusing on two key aspects: eligible beneficiaries and loan conditions. This article analyzes these new provisions, assesses their practical implications, and draws on experiences from countries such as the Philippines and India to propose recommendations for improving the legal framework, thereby enhancing the effectiveness of loan support policies for Vietnamese workers employed abroad under contracts.

Keywords: loans for working abroad, Vietnamese workers abroad, Employment Law (revised), labour contract

DOI: <https://doi.org/10.70236/khplvn.504>

Ngày nhận bài: 13/01/2025

Ngày duyệt đăng: 07/07/2025

1. Khái quát về người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng và hoạt động cho vay vốn hỗ trợ đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng

Tại Việt Nam, thuật ngữ “người lao động (NLĐ) Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài” lần đầu tiên được sử dụng trong Nghị định số 370/HĐBT ban hành vào năm 1991 và đã trở thành một thuật ngữ chính thức được quy định trong các văn bản pháp luật, điển hình là Bộ luật Lao động năm 1994 và Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng năm 2006 và năm 2020.¹ Theo các quy định pháp lý này, NLĐ Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài là công dân từ 18 tuổi trở lên, làm việc có thời hạn tại quốc gia khác theo hợp đồng hợp pháp và tuân thủ các quy định của cả Việt Nam và quốc gia tiếp nhận.²

Theo đó, NLĐ đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng có những đặc điểm chính cơ bản sau: Đầu tiên là việc di chuyển qua biên giới quốc gia để làm việc, khác biệt so với lao động trong nước. Mục đích của họ là tìm kiếm việc làm và hưởng lương, điều này giúp loại trừ các đối tượng di cư với mục đích khác như học tập, du lịch hay kết hôn. Thời gian làm việc của NLĐ này thường có giới hạn nhất định,

1 Nguyễn Văn Sinh, *Pháp luật về người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án Tiến sĩ Luật học Trường Đại học Luật Hà Nội, 2023, tr. 44 – 45.

2 Điều 3 Luật Người Việt Nam đi lao động ở nước ngoài năm 2020.

khác với những người di cư lâu dài. Các hợp đồng thường có thời hạn nhất định (từ 01 đến 03 năm) và NLD phải quay về nước sau khi hết thời hạn hợp đồng. NLD phải tuân thủ các quy định nhập cư, thị thực và luật pháp của nước sở tại. Đồng thời, họ thường phụ thuộc vào điều khoản của hợp đồng, điều này bao gồm điều kiện làm việc, lương thưởng, quyền lợi và nghĩa vụ. Ngoài ra, họ phải đối mặt với nhiều thách thức trong việc thích nghi với văn hóa, ngôn ngữ và luật pháp của quốc gia sở tại, điều này dễ dẫn đến tình trạng bị phân biệt đối xử và bóc lột.

Ở Việt Nam, theo số liệu thống kê của Cục Quản lý lao động ngoài nước (Bộ Lao động - Thương binh và xã hội), năm 2023, có tới gần 160.000 lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài, trong năm 2024 tổng số lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài là 158.588 lao động. Đặc biệt, có hơn 700.000 lao động Việt Nam đang làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng với thu nhập ổn định, gửi về nước lượng kiều hối lớn, khoảng 3,5-4 tỷ USD mỗi năm.³ Vậy nên, việc xây dựng và triển khai các chính sách hỗ trợ cho NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng là hết sức cần thiết. Luật Việc làm năm 2013, năm 2025 đã có các quy định về cho vay hỗ trợ NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng. Đây là một trong những chính sách quan trọng nhằm hỗ trợ tài chính cho NLD.

2. Những điểm mới trong Luật Việc làm năm 2025 về đối tượng và điều kiện cho vay đối với người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng

Điều 20 Luật Việc làm năm 2013 đã đưa ra quy định về việc hỗ trợ vay vốn cho NLD đi làm việc ở nước ngoài. Đây là một trong những chính sách quan trọng nhằm tạo điều kiện cho NLD dễ dàng tiếp cận các cơ hội việc làm ở nước ngoài, tăng thu nhập, cải thiện đời sống, và góp phần vào phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Đồng thời, có nhiều văn bản hướng dẫn và các quyết định bổ sung khác nhau (như Quyết định 365/2004/QĐ-NHNN, Quyết định 63/2015/QĐ-TTg, Nghị định 61/2015/NĐ-CP, Nghị định 74/2019/NĐ-CP, Quyết định 27/2019/QĐ-TTg) được ban hành để cụ thể hóa quy trình, điều kiện vay và nhóm đối tượng được hưởng chính sách ưu đãi. Nhiều địa phương cũng có chính sách riêng hoặc bổ sung từ ngân sách địa phương giúp nâng cao khả năng tiếp cận vốn cho NLD, tùy điều kiện đặc thù từng nơi (như tại Thừa Thiên Huế, Nghị quyết 06/2021/NQ-HĐND cho phép NLD vay không cần bảo đảm với mức tối đa 80 triệu đồng để đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng).

Hiện nay, Luật Việc làm năm 2025 vừa tiếp tục kế thừa các quy định này, đồng thời có những sửa đổi đáng kể trong chính sách cho vay đối với NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài. Dưới đây là những quy định cụ thể trong Luật Việc làm năm 2025.

2.1. Về đối tượng vay vốn và cơ chế ủy thác nguồn vốn

Luật Việc làm năm 2013 quy định các đối tượng được vay vốn từ Quỹ quốc gia về việc làm gồm doanh nghiệp nhỏ và vừa, hợp tác xã, tổ hợp tác, hộ kinh doanh và người lao động.⁴ Luật đồng thời xác định một số nhóm được ưu tiên áp dụng mức lãi suất thấp hơn, bao gồm người dân tộc thiểu số, người khuyết tật, người thuộc hộ

3 Ngân Anh, "Năm 2024: hơn 158 nghìn lao động đi làm việc ở nước ngoài", *Báo Nhân Dân điện tử*, <https://nhandan.vn/nam-2024-hon-158-nghin-lao-dong-di-lam-viec-o-nuoc-ngoai-post857345.html>, truy cập ngày 01/6/2025.

4 Điều 12 Luật Việc làm năm 2013.

nghèo và hộ cận nghèo, người thuộc hộ gia đình bị thu hồi đất nông nghiệp hoặc đất ở kết hợp kinh doanh, thân nhân người có công và NLD tại các huyện nghèo đi làm việc ở nước ngoài.⁵ Tuy nhiên, quá trình thực thi cho thấy phạm vi đối tượng ưu tiên này vẫn còn hạn chế so với nhu cầu vay vốn ngày càng gia tăng, đặc biệt đối với NLD có nhu cầu đi làm việc ở nước ngoài tại các thị trường có thu nhập cao, tỷ lệ lao động tiếp cận tín dụng ưu đãi so với tổng số lao động xuất cảnh hàng năm vẫn ở mức thấp.⁶

Trước thực tiễn đó, Luật Việc làm năm 2025 đã mở rộng phạm vi đối tượng ưu tiên được vay vốn với lãi suất thấp. Luật này mở rộng diện thụ hưởng sang NLD thuộc hộ nghèo dân tộc Kinh đang sinh sống tại địa bàn có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn, các nhóm đối tượng khác do Chính phủ xác định căn cứ vào tình hình kinh tế - xã hội và yêu cầu giải quyết việc làm, bao gồm lao động nông thôn chuyển đổi nghề nghiệp, thanh niên hoàn thành nghĩa vụ quân sự hoặc nghĩa vụ tham gia Công an nhân dân, thanh niên tình nguyện, trí thức trẻ tình nguyện sau khi hoàn thành nhiệm vụ tại khu kinh tế - quốc phòng.⁷ Việc ghi nhận trực tiếp các nhóm đối tượng này trong luật góp phần khắc phục tình trạng phân tán trong việc áp dụng chính sách giữa các địa phương trước đây, đồng thời tăng cường tính thống nhất, minh bạch và khả năng tiếp cận tín dụng ưu đãi trên phạm vi toàn quốc. Quy định mở rộng này không chỉ tạo thêm cơ hội cho NLD từ vùng sâu, vùng xa, mà còn thể hiện sự công bằng trong việc phân phối nguồn lực hỗ trợ, giúp NLD thuộc các khu vực khó khăn tiếp cận nguồn tài chính với lãi suất thấp hơn. Quy định cũng bao phủ rộng hơn các đối tượng hưởng chính sách hỗ trợ vay vốn ưu đãi đi lao động ở nước ngoài. Tuy nhiên, việc mở rộng đối tượng có thể tạo ra áp lực lớn hơn trong quản lý, đòi hỏi sự kiểm soát chặt chẽ để ngăn chặn thất thoát, lạm dụng hoặc trục lợi chính sách. Hơn nữa, việc đồng bộ giữa quy định mới với các chính sách hiện hành cũng là một yêu cầu cấp thiết.

Ngoài ra, quy định mới tại Luật Việc làm năm 2025 còn cho phép Hội đồng nhân dân cấp tỉnh và các tổ chức, cá nhân ủy thác nguồn vốn cho Ngân hàng Chính sách Xã hội (NHCSXH).⁸ Đây là bước tiến lớn nhằm huy động thêm nhiều nguồn lực khác nhau (ngân sách địa phương, vốn xã hội hóa) để hỗ trợ NLD, đồng thời tăng tính linh hoạt, chủ động trong việc xác định đối tượng vay vốn của chính quyền địa phương. Cơ chế ủy thác nguồn vốn này sẽ giúp hội đồng nhân dân cấp tỉnh, tổ chức, cá nhân tham gia sâu hơn, sát hơn vào quá trình quản lý, giám sát, đảm bảo vốn đến đúng đối tượng. Tuy nhiên, để đảm bảo nguồn vốn được sử dụng đúng mục đích, cần có các biện pháp giám sát nghiêm ngặt, tránh tình trạng phân bổ không hợp lý hoặc sử dụng vốn sai mục đích.

2.2. Về điều kiện cho vay vốn

Theo Luật Việc làm năm 2013 và các quy định hướng dẫn chi tiết thi hành luật này, để đảm bảo nguồn vốn vay được sử dụng hiệu quả, NLD thuộc các nhóm đối tượng cần đáp ứng một số điều kiện khi vay vốn đi làm việc ở nước ngoài như: có

5 Khoản 2 Điều 20 Luật Việc làm năm 2013, Điểm 2 Công văn 7886/NHCS-TDNN ngày 24/10/2019 của Ngân hàng chính sách xã hội hướng dẫn về nghiệp vụ cho vay đối với NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

6 Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (2024), Báo cáo Đánh giá tác động của chính sách trong Dự án Luật Việc làm (sửa đổi), tr.40.

7 Điều 10, Điều 12, Điều 14 Luật Việc làm năm 2025, Điều 15 Nghị định 338/2025/NĐ-CP.

8 Khoản 8, 9 Điều 9 Luật Việc làm năm 2025.

đầy đủ năng lực hành vi dân sự, cư trú hợp pháp tại địa phương, đã ký hợp đồng lao động với doanh nghiệp đưa NLD đi làm việc ở nước ngoài, có bảo đảm tiền vay đối với các khoản vay theo luật định.⁹ Ngoài các điều kiện cơ bản trên, một số đối tượng còn cần đáp ứng thêm các yêu cầu đặc thù để được vay vốn, chẳng hạn như NLD bị thu hồi đất phải có quyết định thu hồi đất trong thời hạn nhất định hoặc lao động tại huyện nghèo phải có thời gian cư trú ổn định và được phía tiếp nhận chấp thuận.¹⁰

Bên cạnh khung điều kiện chung theo luật định, nhiều địa phương cũng triển khai các chương trình vay vốn từ nguồn ngân sách địa phương hoặc từ các doanh nghiệp. Ví dụ, tại Bến Tre, Thừa Thiên Huế, Lâm Đồng, NLD có thể vay đến 80 triệu đồng/người với lãi suất ưu đãi. Đối tượng vay vốn không chỉ giới hạn ở các hộ nghèo mà còn mở rộng cho thanh niên, người đã hoàn thành nghĩa vụ quân sự, và người mồ côi. Riêng tại Thừa Thiên Huế, Nghị quyết 06/2021/NQ-HĐND cho phép NLD vay không cần bảo đảm với mức tối đa 80 triệu đồng để đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng, giúp họ giảm bớt gánh nặng tài chính ban đầu.¹¹

Các chính sách này đã góp phần không nhỏ trong việc mở ra cơ hội cho NLD Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài. Tuy nhiên, bên cạnh những điểm tích cực, vẫn còn một số thách thức cần giải quyết để nâng cao hiệu quả của chính sách.

So với các quy định tại Luật Việc làm năm 2013, Luật Việc làm năm 2025 đã thể chế hóa yêu cầu cơ bản mà NLD phải đáp ứng trong nội dung của luật (trước đây quy định rải rác trong các văn bản hướng dẫn dưới luật riêng lẻ). Khoản 7 và khoản 10 Điều 9 Luật Việc làm năm 2025 quy định rõ điều kiện vay vốn hỗ trợ đi làm việc ở nước ngoài.

Các quy định như trên sẽ tạo tính thống nhất giúp NLD nắm rõ hơn quyền lợi và nghĩa vụ của mình. Mặc dù vậy, các quy định mới này cũng đặt ra một số thách thức không nhỏ như: thứ nhất, cần lưu ý đến mức độ linh hoạt trong quá trình triển khai thực tế, nhất là ở những địa phương có điều kiện kinh tế - xã hội đặc thù; thứ hai, yêu cầu về bảo đảm tiền vay có thể là rào cản đối với các NLD từ hộ nghèo hoặc không có tài sản bảo đảm, dẫn đến việc một số NLD vẫn khó tiếp cận được nguồn vốn. Nhóm đối tượng cận nghèo hoặc không thuộc diện vùng sâu, xa nhưng vẫn thiếu khả năng thế chấp có thể bị “rớt” khỏi chính sách. Điều này đòi hỏi phải có giải pháp phù hợp nhằm cân bằng giữa việc bảo toàn nguồn vốn và tạo điều kiện thuận lợi cho NLD có cơ hội phát triển.

3. Một số đề xuất gợi mở về giải pháp thực thi hiệu quả các quy định của Luật Việc làm năm 2025 về chính sách vay vốn hỗ trợ người lao động đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng

Thứ nhất, chính quyền địa phương cần linh hoạt, chủ động hơn trong việc xác định các đối tượng được ưu tiên vay vốn để đảm bảo tính bao trùm và phù hợp thực tiễn. Kinh nghiệm của Philippines - một trong những quốc gia hàng đầu của khu vực trong hoạt động xuất khẩu lao động cho thấy việc mở rộng chính sách thông qua Cơ quan Phúc lợi Lao động ở nước ngoài (*Overseas Workers Welfare*

⁹ Điểm 4 Công văn 7886/NHCS-TDNN ngày 24/10/2019 của Ngân hàng chính sách xã hội hướng dẫn về nghiệp vụ cho vay đối với NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

¹⁰ Khoản 2 Công văn 7886/NHCS-TDNN ngày 24/10/2019 của Ngân hàng chính sách xã hội hướng dẫn về nghiệp vụ cho vay đối với NLD đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng.

¹¹ Quy định tại Nghị quyết số 06/2021/NQ-HĐND ngày 26/4/2021 của HĐND tỉnh Thừa Thiên Huế quy định một số chế độ, chính sách hỗ trợ người lao động trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng giai đoạn 2021-2025.

Administration, OWWA) đã tiếp cận hiệu quả nhiều đối tượng NLD, đồng thời đảm bảo tính công bằng và minh bạch trong quá trình triển khai.¹² OWWA là cơ quan chuyên trách quản lý và cung cấp các chương trình, dịch vụ phúc lợi cho NLD Philippines ở nước ngoài (*Overseas Workers Welfare Fund*, OWF) và gia đình họ. Hoạt động của OWWA được điều chỉnh bởi Luật Cơ quan Phúc lợi Lao động Philippines ở Nước ngoài (*Overseas Workers Welfare Administration Act*, OWWA Act). Đối tượng được hỗ trợ chính là những công dân Philippines đang làm việc tại nước ngoài theo hợp đồng lao động hợp pháp (*Overseas Filipino Workers*, OFWs). Ngoài ra, gia đình trực tiếp của các OFW cũng có thể được hưởng một số chương trình và dịch vụ hỗ trợ từ OWWA.

Để được hưởng các hỗ trợ từ OWWA, NLD cần trở thành thành viên của OWWA. Các tiêu chí để trở thành thành viên của OWWA và được hưởng các chương trình phúc lợi gồm: (i) là công dân Philippines; (ii) lao động có hợp đồng hợp pháp; Ngoài ra, để đảm bảo quyền lợi và phúc lợi, người lao động cần tuân thủ các quy định và hướng dẫn của OWWA, bao gồm việc đóng phí thành viên và tham gia các chương trình đào tạo cần thiết trước khi xuất cảnh. Các chương trình và dịch vụ hỗ trợ chính của OWWA gồm: (i) Chương trình phúc lợi xã hội: Hỗ trợ tài chính trong trường hợp khẩn cấp, tai nạn, bệnh tật hoặc tử vong; (ii) Chương trình giáo dục và đào tạo: Cung cấp học bổng, đào tạo kỹ năng và các khóa học nâng cao cho OFW và con em họ ; (iii) Chương trình tái hòa nhập: Hỗ trợ OFWs trở về nước với các chương trình đào tạo nghề, hỗ trợ khởi nghiệp và tư vấn việc làm; (iv) Chương trình hỗ trợ tài chính: Cung cấp các khoản vay với lãi suất ưu đãi cho OFWs và gia đình họ để phát triển kinh doanh hoặc đáp ứng nhu cầu tài chính khác.¹³

Một trong những chương trình nổi bật của OWWA là Chương trình Phát triển Doanh nghiệp và Cho vay cho NLD Philippines ở nước ngoài (OFW-EDLP), được OWWA phối hợp với Ngân hàng Đất Philippines (*Land Bank of the Philippines*) và Ngân hàng Phát triển Philippines (*Development Bank of the Philippines*, DBP) triển khai. OFW-EDLP cung cấp các khoản vay ưu đãi với lãi suất cố định 7,5% mỗi năm, thời hạn vay tối đa 7 năm và có thời gian ân hạn lên tới 2 năm. Mục tiêu chính của chương trình là giúp NLD Philippines ở nước ngoài khởi nghiệp hoặc phát triển doanh nghiệp nhỏ sau khi trở về nước, tạo điều kiện để họ duy trì thu nhập ổn định và giảm thiểu nguy cơ thất nghiệp. Đối tượng vay của chương trình bao gồm những NLD Phillipnes ở nước ngoài là thành viên OWWA và đã hoàn thành khóa đào tạo về quản lý kinh doanh, với khoản vay tối đa 2 triệu PHP cho cá nhân và lên tới 5 triệu PHP cho nhóm doanh nghiệp. Tuy nhiên, để đảm bảo hiệu quả, chương trình yêu cầu người vay phải có kế hoạch kinh doanh rõ ràng và sở hữu ít nhất 20% vốn tự có.¹⁴ Bên cạnh chương trình vay vốn phát triển doanh nghiệp, Philippines còn triển khai nhiều chương trình tài chính bổ sung cho NLD đi làm việc ở nước ngoài, bao gồm khoản vay trước khi xuất cảnh để hỗ trợ chi phí đi lại và các khoản chi phí phát sinh khác. Ngoài ra, OWWA còn cung cấp bảo hiểm y tế và các trợ cấp khẩn cấp trong các trường hợp thiên tai hoặc sự cố sức khỏe, đảm bảo quyền lợi cho NLD và

12 Overseas Workers Welfare Administration (OWWA), CITIZEN'S CHARTER, Updated as of February 2025 OWWA CENTER F.B. Harrison St., Pasay City.

13 Như trên.

14 OWWA, OFW Enterprise Development and Loan Program (formerly P2B OFW Reintegration Program).

gia đình họ trong những tình huống bất ngờ. Chương trình tái hòa nhập cộng đồng của OWWA cũng giúp NLD tham gia các khóa học về quản lý tài chính và đào tạo kỹ năng để tự chủ kinh tế khi trở về nước.¹⁵

Với vai trò quan trọng, OWWA và các cơ quan liên quan như Bộ Ngoại giao, Bộ Y tế và Bộ Lao động và Việc làm Philippines đã cùng nhau phối hợp để đảm bảo mọi quyền lợi cho NLD trong quá trình làm việc ở nước ngoài. Đây là một kinh nghiệm để Việt Nam có thể tham khảo thêm, từ đó cân nhắc về việc Hội đồng nhân dân các cấp tại Việt Nam cần linh hoạt, chủ động hơn trong việc xác định nhóm đối tượng ưu tiên phù hợp với tình hình kinh tế - xã hội đặc thù của từng địa phương. Đặc biệt, cần phát huy vai trò điều phối của UBND, HĐND các cấp trong việc huy động, ủy thác và phân bổ nguồn vốn cho Ngân hàng CSXH, bảo đảm tính minh bạch và hiệu quả.

Thứ hai, các văn bản quy định hướng dẫn chi tiết thi hành và triển khai thực hiện Luật Việc làm năm 2025 về thủ tục và điều kiện vay vốn nên quy định đơn giản hoá, tránh rườm rà, phức tạp, ứng dụng công nghệ số, tạo điều kiện cho NLD có cơ hội tiếp cận nguồn vốn vay. Thực tế cho thấy, để các quy định áp dụng vào thực tiễn một cách hiệu quả, cần có các quy định, hướng dẫn cụ thể để thúc đẩy việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình nộp hồ sơ, xét duyệt và giải ngân vay vốn thông qua các cổng dịch vụ công trực tuyến. Bên cạnh đó, đối với những lao động thuộc hộ nghèo hoặc có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, việc yêu cầu tài sản thế chấp nên được thay thế bằng hình thức bảo lãnh từ chính quyền địa phương hoặc các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức đoàn thể như Hội Nông dân, Hội Liên hiệp Phụ nữ, Đoàn Thanh niên. Mô hình này cũng đã được đề xuất ở Philippines để giúp giảm bớt gánh nặng tài chính mà không cần thế chấp tài sản cho NLD.¹⁶ Hoặc như tại Ấn Độ, chương trình *Pravasi Bharatiya Bima Yojana* (PBBY) còn có cơ chế gia hạn trực tuyến, giúp NLD dễ dàng tiếp tục tham gia chương trình khi hợp đồng làm việc ở nước ngoài kéo dài. Quy trình xử lý yêu cầu bồi thường cũng được thực hiện nhanh chóng, tạo điều kiện thuận lợi cho NLD và gia đình họ khi gặp sự cố cần được hỗ trợ.¹⁷ Đây là kinh nghiệm quý báu mà Việt Nam có thể học hỏi để nâng cao khả năng tiếp cận vốn cho NLD có hoàn cảnh khó khăn.

Thứ ba, Chính phủ và các cơ quan chuyên môn quản lý về lao động làm việc ở nước ngoài nên cân nhắc về việc tích hợp chương trình bảo hiểm toàn diện đặc thù đi kèm với chính sách vay vốn để bảo vệ NLD khỏi rủi ro tài chính trong quá trình làm việc ở nước ngoài. Học hỏi kinh nghiệm từ Ấn Độ, chương trình bảo hiểm *Pravasi Bharatiya Bima Yojana* đã mang lại sự yên tâm cho NLD bằng cách cung cấp bảo hiểm tai nạn với mức chi trả lên tới 1 triệu INR và hỗ trợ chi phí y tế, hồi hương trong các trường hợp khẩn cấp.¹⁸ Cụ thể, PBBY là một chương trình bảo hiểm bất

15 Overseas Workers Welfare Administration (OWWA), CITIZEN'S CHARTER, Updated as of February 2025 OWWA CENTER F.B. Harrison St., Pasay City; Orbeta, Aniceto Jr. C., Cabalfin, Michael R. & Abri-go, Michael Ralph M., "Institutions serving Philippine international labor migrants", *Philippine Institute for Development Studies, Philippines*, PIDS Discussion Paper Series No. 2009-31, 2009, tr. 10-13; Rakkee Timothy, S.K. Sasikumar, Padmini Ratnayake & Alvin P. Ang, *Labour migration structures and financing in Asia*, Bangkok: International Labour Organization, 2016, tr. 34.

16 Ma. Divina Gracia Z. Roldan, "Reintegrating returning overseas Filipino workers through entrepreneurship", *Dlsu Research Congress 2020 "Building Resilient, Innovative, and Sustainable Societies"*, 2020.

17 HDFC ERGO Team, "Pravasi Bharatiya Bima Yojana", *HDFCERGO*, 2024, <https://www.hdfcergo.com/blogs/health-insurance/pravasi-bharatiya-bima-yojana>

18 Như trên; xem thêm: Rakkee Timothy, S.K. Sasikumar, Padmini Ratnayake & Alvin P. Ang, *ltdđ*, tr. 69; International Labour Organization, *Managing international labour migration from India: Policies and perspectives*,

buộc, được quản lý bởi Bộ Ngoại giao Ấn Độ, cung cấp nhiều quyền lợi tài chính và pháp lý thiết thực cho NLD. Đầu tiên, chương trình này mang đến bảo hiểm tai nạn với mức chi trả lên đến 1 triệu INR trong trường hợp người lao động tử vong do tai nạn hoặc mất khả năng lao động hoàn toàn trong quá trình làm việc ở nước ngoài. Đây là một khoản bảo hiểm lớn, không chỉ giúp gia đình NLD vượt qua khó khăn về tài chính trong trường hợp xảy ra sự cố nghiêm trọng mà còn đem lại sự yên tâm khi họ đối mặt với các rủi ro trong môi trường làm việc mới. Bên cạnh đó, PBBY cũng cung cấp bảo hiểm y tế cho các chi phí điều trị, bao gồm hỗ trợ tối đa 100,000 INR cho các trường hợp bệnh tật và thương tích. Trong đó, mỗi lần nhập viện, NLD sẽ được bảo hiểm lên đến 50,000 INR. Quyền lợi này giúp giảm đáng kể gánh nặng tài chính cho NLD khi gặp vấn đề về sức khỏe, vốn là một trong những lo ngại lớn nhất khi làm việc xa quê hương. Đặc biệt, đối với lao động nữ, chương trình này còn hỗ trợ chi phí thai sản lên đến 50,000 INR, đảm bảo an toàn và sức khỏe cho họ trong quá trình mang thai khi làm việc ở nước ngoài. Ngoài ra, PBBY còn có các quyền lợi thiết thực khác như hỗ trợ hồi hương. Trong trường hợp NLD cần trở về nước sớm do tình trạng sức khỏe yếu hoặc do chấm dứt hợp đồng lao động đột ngột, chương trình sẽ chi trả vé máy bay một chiều về sân bay gần nhất tại Ấn Độ. Đây là sự hỗ trợ quan trọng, vì không phải ai cũng đủ khả năng tài chính để tự chi trả chi phí hồi hương trong tình huống khẩn cấp.

Không chỉ dừng lại ở đó, PBBY còn cung cấp hỗ trợ pháp lý lên đến 45,000 INR để giúp người lao động giải quyết các tranh chấp liên quan đến hợp đồng lao động hoặc lạm dụng từ chủ sử dụng lao động ở nước ngoài. Điều này rất quan trọng, đặc biệt đối với những người lao động có trình độ thấp, thiếu kiến thức về pháp lý và nguồn lực để tự bảo vệ mình trong các tình huống phức tạp. Một trong những ưu điểm lớn nhất của PBBY chính là tính toàn diện và linh hoạt trong các quyền lợi bảo hiểm mà nó mang lại cho NLD di cư.

Trong khi đó, các chính sách của Việt Nam chủ yếu tập trung vào hỗ trợ tài chính trước khi xuất cảnh, giáo dục định hướng trước khi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng và đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ kỹ năng nghề, ngoại ngữ để đáp ứng yêu cầu của bên nước ngoài tiếp nhận lao động.¹⁹ Việt Nam chưa có hệ thống bảo hiểm toàn diện sau khi xuất cảnh như ở Ấn Độ. Việc học hỏi từ mô hình của Ấn Độ có thể giúp Việt Nam xây dựng các chính sách bảo hiểm và hỗ trợ tài chính toàn diện hơn, từ đó bảo vệ NLD một cách hiệu quả hơn khi làm việc ở nước ngoài.

Thứ tư, Chính phủ nên có quy định hướng dẫn cụ thể hơn về chế độ hỗ trợ giáo dục định hướng trước khi đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng được quy định tại khoản 2 Điều 14 Luật Việc làm năm 2025. Theo tác giả, để đảm bảo hiệu quả sử dụng nguồn vốn vay, nên bổ sung quy định về tư vấn pháp lý miễn phí nhằm hỗ trợ NLD trong quá trình làm việc ở nước ngoài, bao gồm giải quyết tranh chấp hợp đồng và các tình huống bị lạm dụng lao động. Ấn Độ đã thực hiện rất tốt chính sách này khi NLD được hỗ trợ chi phí pháp lý và tư vấn kịp thời, giúp họ bảo vệ quyền lợi một cách hiệu quả.²⁰

New Delhi: ILO Subregional Office for South Asia, 2008, tr. 18–19.

19 Khoản 2 Điều 14 Luật Việc làm năm 2025.

20 Rakkee Timothy, S.K. Sasikumar, Padmini Ratnayake & Alvin P. Ang, *tldd*, tr. 74.

Những đề xuất và góp ý cụ thể trên nhằm giúp chính sách vay vốn hỗ trợ người lao động đi làm việc ở nước ngoài tại Luật Việc làm năm 2025 hiệu quả hơn trong thực tiễn triển khai áp dụng. Tác giả đề xuất tập trung vào bốn nhóm giải pháp chính: mở rộng và làm rõ phạm vi đối tượng ưu tiên vay vốn; đơn giản hóa thủ tục, ứng dụng công nghệ trong tiếp nhận và giải ngân hồ sơ; tích hợp cơ chế bảo hiểm nhằm giảm thiểu rủi ro cho người lao động; và tăng cường đào tạo quản lý tài chính, tư vấn pháp lý trước khi xuất cảnh. Việc tham khảo có chọn lọc kinh nghiệm của Philippines và Ấn Độ cho thấy hướng hoàn thiện này có thể nâng cao tính khả thi, thống nhất và hiệu quả thực thi của chính sách. Qua đó, Luật Việc làm năm 2025 có cơ sở trở thành công cụ pháp lý quan trọng trong việc mở rộng cơ hội tiếp cận tín dụng và bảo đảm an sinh cho NLD đi làm việc ở nước ngoài, từ đó nâng cao chất lượng cuộc sống và đóng góp tích cực vào phát triển kinh tế đất nước. ●

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Báo cáo Đánh giá tác động của chính sách trong Dự án Luật Việc làm (sửa đổi), 2024 [trans: Ministry of Labour, Invalids and Social Affairs, Impact Assessment Report on the Policies in the Draft Employment Law (Amended), 2024]
- [2] HDFC ERGO Team, “Pravasi Bharatiya Bima Yojana”, *HDFCErgo*, 2024
- [3] International Labour Organization, *Managing international labour migration from India: Policies and perspectives*, New Delhi: ILO Subregional Office for South Asia, 2008
- [4] Orbeta, Aniceto Jr. C., Cabalfin, Michael R. & Abrigo, Michael Ralph M., “Institutions serving Philippine international labor migrants”, *Philippine Institute for Development Studies, Philippines*, PIDS Discussion Paper Series No. 2009-31, 2009, Doi: <https://doi.org/10.62986/dp2009.31>
- [5] OWWA, OFW Enterprise Development and Loan Program (formerly P2B OFW Reintegration Program)
- [6] Nguyễn Văn Sinh, *Pháp luật về người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài*, Luận án Tiến sĩ Luật học Trường Đại học Luật Hà Nội, 2023 [trans: Nguyen Van Sinh, *Law on Vietnamese Workers Working Abroad*, Doctor of Law Dissertation, Hanoi Law University, 2023]
- [7] Ma. Divina Gracia Z. Roldan, “Reintegrating returning overseas Filipino workers through entrepreneurship”, *DLSU RESEARCH CONGRESS 2020 “Building Resilient, Innovative, and Sustainable Societies”*, 2020
- [8] Rakkee Timothy, S.K. Sasikumar, Padmini Ratnayake & Alvin P. Ang, *Labour migration structures and financing in Asia*, Bangkok: International Labour Organization, 2016